

ETNINĖS KULTŪROS GLOBOS TARYBA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 60, LT-01110 Vilnius, tel. (8 5) 210 7161, el. p. info@ekgt.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188756614

Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijai

2024-04-24 Nr. S-152

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS HERBO, KITŲ HERBŲ IR HERBINIŲ ŽENKLŲ KONSTITUCINIO ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS VĖLIAVOS IR KITŲ VĖLIAVŲ KONSTITUCINIO ĮSTATYMO IR LIETUVOS RESPUBLIKOS ETNINĖS KULTŪROS VALSTYBINĖS GLOBOS PAGRINDŲ ĮSTATYMO NR. VIII-1328 6¹ STRAIPSNIO PAKEITIMO PROJEKTŲ

Seimui atskaitingos institucijos Etninės kultūros globos tarybos (toliau – EKGT, Taryba) paskirtis – atlikti Seimo ir Vyriausybės eksperto bei patarėjo misiją padedant spręsti strateginius etninės kultūros valstybinės globos ir politikos formavimo bei nematerialaus kultūros paveldo apsaugos klausimus, užtikrinti Lietuvos Respublikos nacionalinėje teisės sistemoje įtvirtintos etninės kultūros valstybinės globos įgyvendinimo priežiūrą, skatinti etninės kultūros plėtrą (Lietuvos Respublikos etninės kultūros valstybinės globos pagrindų įstatymo 6¹ str. 3 d.). Viena iš Tarybos pagrindinių veiklos kryptių apima „etnografinių regionų – Aukštaitijos, Dzūkijos (Dainavos), Suvalkijos (Sūduvos), Žemaitijos ir Mažosios Lietuvos – savitumo išsaugojimą“ (Etninės kultūros valstybinės globos pagrindų įstatymo 6¹ str. 5 d.).

Taryba išnagrinėjo Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos parengtus Lietuvos Respublikos valstybės herbo, kitų herbų ir herbinių ženklų konstitucinio įstatymo projektą (toliau – Herbų įstatymo projektas), Lietuvos Respublikos valstybės vėliavos ir kitų vėliavų konstitucinio įstatymo projektą (toliau – Vėliavų įstatymo projektas) ir Lietuvos Respublikos etninės kultūros valstybinės globos pagrindų įstatymo Nr. VIII-1328 6¹ straipsnio pakeitimo projektą (toliau – Etninės kultūros įstatymo keitimo projektas) tuo aspektu, kiek šie projektai yra susiję su etnografinių regionų heraldikos reglamentavimu.

Pastabos dėl Herbų įstatymo projekto:

1. Herbų įstatymo projekto 6 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad Lietuvos etnografinis regionas gali turėti herbą ir herbinius ženklus. Visgi atkreiptinas dėmesys, kad priešingai nei kiti projekto 6 straipsnio 1 dalyje išvardyti subjektai, etnografinis regionas yra kultūrinis regionas (t. y. kultūrinė teritorija, pasižyminti kultūrinių požymių visuma), bet ne Lietuvos Respublikos administracinis vienetas, savo teises ir pareigas įgyvendinantis per valdžios institucijas, turintis savo valdymo organą; todėl Lietuvos etnografinis regionas negali pats įgyvendinti 6 straipsnio 1 dalyje numatytos teisės. Atsižvelgiant į tai, kad Herbų įstatymo projekte įvardyta nuostata yra teisiškai neteisinga, reikėtų ją tikslinti. Pagal EKGT nustatytas Lietuvos etnografinių regionų sąlyginės ribas (žr. <https://www.ekgt.lt/etnografiniai-regionai/zemelapis/>) atskiro etnografinio regiono teritoriją gali sudaryti nuo kelių iki keliolikos savivaldybių (kai kurios iš jų gali apimti ir gretimų etnografinių regionų teritorijas). Tuo remiantis etnografinio regiono teisė turėti savo herbą turėtų būti įgyvendinta per toje teritorijoje veikiančias savivaldybes, pritariant EKGT kaip ekspertinei institucijai. Atsižvelgdami į tai, kas išdėstyta, siūlome pakeisti Herbų įstatymo projekto

6 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip: „1. Lietuvos kariuomenės, jos karinių vienetų, statutinių įstaigų, teisėsaugos ir žvalgybos institucijų, kurioms teisę turėti herbus ir (arba) herbinius ženklus suteikia jų veiklą reglamentuojantys įstatymai, Lietuvos etnografiniai regionai, apskritys, savivaldybės, miestai, miesteliai ir kaimai gali turėti Komisijos nustatyta tvarka sukurtus herbus ir herbinius ženklus. Šių herbų ir herbinių ženklų etalonus ir projektus, išskyrus nustatytus šiame straipsnyje, tvirtina atitinkamų subjektų valdymo organai ar kiti teisės aktų nurodyti subjektai, prieš tai juos suderinę su Komisija jos nustatyta tvarka. **Lietuvos etnografiniai regionai teisę į etnografinio regiono herbą įgyvendina per jų teritorijoje veikiančias savivaldybes, pritariant Etninės kultūros globos tarybai.**“

2. Dabartiniu metu EKGK yra įgaliojama nustatyti Etnografinio regiono herbo naudojimo tvarką remiantis Lietuvos Respublikos valstybės herbo, kitų herbų ir herbinių ženklų įstatymo 8 straipsnio 5 dalimi, todėl ši tvarka yra patvirtinta Etninės kultūros globos tarybos 2019 m. rugsėjo 10 d. nutarimu Nr. TN-8 „Dėl Etnografinio regiono herbo naudojimo tvarkos patvirtinimo“. Tačiau Herbų įstatymo projekto 7 straipsnio 5 dalyje nurodoma: „Etnografinių regionų ir apskričių herbų naudojimo atvejus ir tvarką nustato Vyriausybė ar jos įgaliojama institucija“. Kadangi etnografiniai regionai yra išimtinai Tarybos ekspertinė sritis, bet Taryba nėra Vyriausybei pavaldi institucija, siūlome pakeisti Herbų įstatymo projekto 7 straipsnio 5 dalį ir ją išdėstyti taip: „5. ~~Etnografinių regionų ir apskričių~~ **Apskričių** herbų naudojimo atvejus ir tvarką nustato Vyriausybė ar jos įgaliojama institucija, o **etnografinių regionų herbų – Etninės kultūros globos taryba.**“

Pastabos dėl Vėliavų įstatymo projekto:

1. Ankščiau įvardytos pastabos dėl Herbų įstatymo projekto taikytinos ir Vėliavų įstatymo projektui. Atsižvelgdami į tai, kad etnografiniai regionai nėra administraciniai dariniai ir neturi savo valdymo organų, todėl patys negali įgyvendinti teisės turėti etnografinio regiono vėliavą, siūlome šią teisę įgyvendinti per atitinkamame etnografiniame regione esančias savivaldybes pritariant EKGK kaip ekspertinei institucijai. Siūlome pakeisti Vėliavų įstatymo projekto 4 straipsnio 3 dalį ir išdėstyti ją taip: „3. Savo vėliavas gali turėti Lietuvos kariuomenė, jos kariniai vienetai, statutinės įstaigos, teisėsaugos, žvalgybos institucijos, įstatymų nustatyta specialų statusą turinčios asociacijos, kurioms tokią teisę suteikia jų veiklą reglamentuojantys įstatymai, Lietuvos etnografiniai regionai, apskritys, savivaldybės, miestai, miesteliai ir kaimai, užsienio valstybių (kraštų) lietuvių bendruomenės. Šių vėliavų etalonus tvirtina atitinkamų subjektų valdymo organai ar kiti teisės aktų nurodyti subjektai, prieš tai juos suderinę su Lietuvos heraldikos komisija (toliau – Komisija) jos nustatyta tvarka. **Lietuvos etnografiniai regionai teisę į etnografinio regiono vėliavą įgyvendina per jų teritorijoje veikiančias savivaldybes, pritariant Etninės kultūros globos tarybai, kuri tvirtina su Komisija suderintus etnografinių regionų vėliavų etalonus.**“

2. Dabartiniu metu EKGK yra įgaliojama nustatyti Etnografinio regiono vėliavos naudojimo tvarką remiantis Lietuvos Respublikos valstybės vėliavos ir kitų vėliavų įstatymo 13 straipsnio 4 dalimi, todėl ši tvarka yra patvirtinta Etninės kultūros globos tarybos 2019 m. rugsėjo 10 d. nutarimu Nr. TN-7 „Dėl Etnografinio regiono vėliavos naudojimo tvarkos patvirtinimo“. Tačiau Vėliavų įstatymo projekto 7 straipsnio 5 dalis nustato: „Lietuvos etnografinių regionų ir apskričių vėliavų ir jų atvaizdų (atributų) naudojimo atvejus ir tvarką nustato Vyriausybė ar jos įgaliojama institucija“. Kadangi etnografiniai regionai yra išimtinai Tarybos ekspertinė sritis, siūlome pakeisti Vėliavų įstatymo projekto 7 straipsnio 5 dalį ir ją išdėstyti taip: „5. ~~Lietuvos etnografinių regionų ir apskričių~~ **Apskričių** vėliavų ir jų atvaizdų (atributų) naudojimo atvejus ir tvarką nustato Vyriausybė ar jos įgaliojama institucija, o **Lietuvos etnografinių regionų vėliavų ir jų atvaizdų (atributų) – Etninės kultūros globos taryba.**“

Pastabos dėl Etninės kultūros įstatymo keitimo projekto:

1. Projektu siūloma Tarybai priskirti naują funkciją: „12) teikia siūlymus tvirtinti etnografinių regionų herbus, tvirtina etnografinių regionų vėliavų etalonus“. Pritariame siūlymui projektu įvardyti Tarybos funkciją tvirtinti etnografinių regionų vėliavų etalonus, kadangi dabartinio Valstybės vėliavos ir kitų vėliavų įstatymo 2 straipsnio 15 dalyje ši Tarybos funkcija įvardyta nepakankamai aiškiai, apibrėžiant įstatyme naudojamas sąvokas. Tačiau kelia abejonių Etninės kultūros įstatymo keitimo projekte pateiktas siūlymas priskirti Tarybai funkciją teikti siūlymus tvirtinti etnografinių regionų herbus, nes Herbų įstatymo projekto 6 straipsnio 2 dalyje nurodyta, kad Lietuvos etnografinių regionų herbų etalonus tvirtina Respublikos Prezidentas Komisijos teikimu. EKGK neturi Komisijos kompetencijų, todėl negali jos pakeisti teikdama herbų etalonus tvirtinti Prezidentui, bet galėtų Komisijai teikti siūlymus dėl etnografinių regionų heraldikos kūrimo bendradarbiaudama su atitinkamo regiono savivaldybėmis. Tuo remdamiesi siūlome pakeisti projektu teikiamos naujos EKGK funkcijos įvardijimą ir išdėstyti Etninės kultūros įstatymo keitimo projekto 1 straipsnio 1 dalį taip: „1. Papildyti 6¹ straipsnio 7 dalį nauju 12 punktu: „12) teikia **Lietuvos heraldikos komisijai (toliau – Komisija) siūlymus dėl etnografinių regionų heraldikos kūrimo bendradarbiaudama su atitinkamo etnografinio regiono savivaldybėmis tvirtinti etnografinių regionų herbus, tvirtina su Komisija suderintus etnografinių regionų vėliavų etalonus**“.

Tarybos pirmininkė

Dalia Urbanavičienė